

3

άνθρωποι της αγοράς
απαντούν σε...

5 ερωτήσεις

5

1 Τι προβλήματα
βιώνει ο Ελληνας
επιχειρηματίας σήμερα
και πώς τα αντιμετωπίζει;

2 Τι προτείνετε για
να βελτιωθεί το
υπάρχον κλίμα σε ό,τι
αφορά την επιχειρηματι-
κότητα; Ποιος ο ρόλος
του κράτους;

3 Ποια πρέπει να είναι
τα άμεσα βήματα για
να δημιουργηθεί ένα απο-
τελεσματικό οικοσύστημα
με επιχειρηματικότητας
των νέων στην Ελλάδα;

4 Ποιες συμβουλές
θα δίνατε σε κάποιον
νέο που σκέπτεται σήμε-
ρα να ξεκινήσει τη δική
του επιχείρηση;

5 Είστε αισιόδοξος/η
για το μέλλον της
επιχειρηματικότητας
στην Ελλάδα;

ΜΑΝΩΛΗΣ ΧΛΟΥΒΕΡΑΚΗΣ

Πρόεδρος Κέντρου Εθελοντών
Μάνατζερ Ελλάδος (ΚΕΜΕΛ)
και πρώτη διευθύνων σύμβουλος
Johnson & Johnson Hellas

1 Η σημερινή εποχή είναι από τις δυσκολότερες που έχουν βιώσει οι Έλληνες επιχειρηματίες. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι τα εξής:

- Μείωση του τζίρου και της κερδοφορίας λόγω της οικονομικής κρίσης.
- Χαμηλή ταμειακή ρευστότητα και αδυναμία χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες.
- Αβεβαιότητα για το μέλλον και αδυναμία να προβλέψουν τα οικονομικά τους μεγέθη όχι μόνο για τον επόμενο χρόνο, αλλά και για το επόμενο τρίμηνο.

■ Αναβολή ή ματαίωση επενδυτικών σχεδίων από τους μετόχους λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει.

■ Ανασφάλεια και χαμηλό πθικό των υπαλλήλων τους.

Τα παραπάνω προβλήματα θα αναγκάσουν τις υγείες επιχειρήσεις να επανεξετάσουν την οργάνωσή τους, τις δομές τους, το ανθρώπινο δυναμικό τους, τα κόστη τους, τα προϊόντα τους, τους πελάτες τους, τις τιμές των προϊόντων τους, τους τρόπους και τα έξοδα προώθησης των προϊόντων τους, να δώσουν έμφαση στην ταμειακή ρευστότητα και να προχωρήσουν σε ένα πρόγραμμα βελτίωσής τους.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να στοχεύσουν σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης τεχνολογίας και ποιότητας αλλά και προγμένου design και στο πλαίσιο αυτό να κάνουν νέες επενδύσεις, που θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους για να κερδίσουν και εξαγωγές.

2 Η επιχειρηματικότητα είναι στενά συνδεδεμένη με την πορεία της οικονομίας και την ψυχολογία της αγοράς. Και ευτυχώς τελευταία υπάρχουν πολλά θετικά μπνύματα, π.χ. μείωση των δίδυμων ελλειμμάτων.

Το κράτος πρέπει να υποστηρίξει ενεργά την επιχειρηματικότητα και να πείσει τον λαό πως η ευημερία του θα έλθει από τον πλούτο και την απασχόληση που

θα δημιουργήσει ο ιδιωτικός τομέας. Το κράτος πρέπει να γίνει λειτουργικό και αποτελεσματικό, με κύριο ρόλο επιτελικό, ρυθμιστικό και ελεγκτικό. Γίνονται βήματα σημαντικής προόδου σε πολλούς τομείς, αλλά πρέπει να επιταχυνθεί ο ρυθμός τους.

Ακόμη το κράτος πρέπει:

- Να θεσπίσει ένα σταθερό φορολογικό πλαίσιο.
- Να υποστηρίξει και επιδιώξει ξένες επενδύσεις που θα μειώσουν τη μεγάλη ανεργία, θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα αλλά και θα μεταφέρουν καινούργιες γνώσεις, τεχνολογίες και εμπειρίες στους Έλληνες.
- Να υποστηρίξει αποτελεσματικά τις επιχειρήσεις στην πρώθηση των προϊόντων τους στο εξωτερικό (εμπορικές εκθέσεις, ουσιαστική υποστήριξη από τις ελληνικές πρεσβείες, επιμόρφωση στελεχών επιχειρήσεων κ.λπ.).
- Να προχωρήσουν οι επενδύσεις σε υποδομές της χώρας (οδικά δίκτυα, λιμάνια, αεροδρόμια, ενέργεια, τπλεπικοινωνίες κ.λπ.).
- Να προβάλει βραβεύοντας τις εταιρίες με τα καλύτερα αποτελέσματα, τα οποία όμως προκύπτουν από υψηλές αρχές του επιχειρείν (εργασιακό περιβάλλον, Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, αξιοκρατία, σεβασμός στους πελάτες κ.λπ.).

■ Ισως χρειάζεται σύντομα να αξιολογηθεί η δημιουργία Κέντρων Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων, κατ' αναλογία του επιτυχημένου θεσμού των ΚΕΠ, για την καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων.

■ Να υποστηρίξει αποτελεσματικά την επιχειρηματικότητα των νέων και τη δημιουργία νέων μικρών επιχειρήσεων με καινοτομικό χαρακτήρα. Δεν χρειάζομαστε κι άλλες καφετέριες. Το παράδειγμα το δείχνουν νέες

«Ποτέ δεν θα υπάρξουν οι τέλειες συνθήκες για να ξεκινήσεις μια επιχείρηση. Η επιχειρηματικότητα σχετίζεται με το ρίσκο και την αβεβαιότητα. Δεν χρειάζεται όλα να είναι τέλεια για να ξεκινήσεις.»

«Η κρίση καταλύτης για να ξεκινήσει και να αναπτυχθεί δυναμικά η νέα επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα»

εταιρείες που διαπρέπουν σε τομείς όπως ο τουρισμός, η παραγωγή τροφίμων, το mobile marketing, τα media, οι εφαρμογές smart phones, το gaming κ.λπ.

■ Να ενθαρρύνει και υποστηρίξει την επιχειρηματικότητα των γυναικών.

■ Να κινητοποιήσει συνταξιούχους με πολύτιμη τεχνογνωσία και εμπειρίες, προκειμένου να μεταβιβάσουν αυτές στους νέους μας χωρίς καμιά αμοιβή. Γιατί να πηγαίνουν χαμένες; Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το KEMEL (Κέντρο Εθελοντών Μάνατζερ Ελλάδος).

3 Η οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας έγινε ο καταλύτης για να ξεκινήσει ν' αναπτύσσεται δυναμικά η νεανική επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. Μια θέση στο Δημόσιο έπαψε εκ των πραγμάτων να αποτελεί όνειρο των περισσότερων νέων.

■ Υπάρχουν πολλοί νέοι επιχειρηματίες μας που ήδη είναι πολύ επιτυχημένοι και αποτελούν φωτεινά παραδείγματα που θα πρέπει να προβληθούν.

■ Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ίδρυματα αλλάζουν τις παλιές νοοτροπίες. Ιδρυσαν τις MOKE (Μονάδες Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας), που υποστηρίζουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα με φοιτητικούς διαγωνισμούς, παρουσιάσεις, mentoring φοιτητικών ομάδων κ.λπ.

■ Δημιουργήθηκαν οργανισμοί που παρέχουν δωρεάν συμβούλευτική βοήθεια και mentoring σε νέους επιχειρηματίες, π.χ. το KEMEL.

■ Δημιουργούνται κέντρα καινοτομίας, π.χ. Θερμοκοιτίδες και clusters νέων επιχειρήσεων, συνεργατικοί χώροι νέων, οργανισμοί χρηματοδότησης νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, κ.λπ.

■ Έχουν πληθύνει οι εκδηλώσεις για την επιχειρηματικότητα των νέων. Ενημερώσεις, παρουσιάσεις, διαγωνισμοί, συζητήσεις, συναντήσεις δικτύωσης γίνονται πολύ συχνά μεταξύ των νέων επιχειρηματιών. Ο καθηγητής κ. Ιορδάνης Λαδόπουλος τα τελευταία χρόνια οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία τρεις φορές το ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ, από το οποίο πέρασαν πάνω από 10.000 νέοι.

Δεν λέω πως από τη μια στιγμή στην άλλη η Ελλάδα θα γίνει Σιλικον Βάλει. Όμως όλοι μαζί μπορούμε να επιταχύνουμε τη δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων. Γι' αυτό πρέπει με πολύ γρήγορους ρυθμούς:

■ Να προσπαθήσουμε να αλλάξει προς το θετικό η στάση της κοινωνίας και των νέων προς την επιχειρηματικότητα.

■ Να γίνουν τα πανεπιστήμια κοιτίδες προώθησης και ανάπτυξης της νεανικής καινοτόμου επιχειρηματικότητας.

■ Να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό και υψηλής ποιότητας δίκτυο επιχειρηματικής υποστήριξης των νεανικών επιχειρήσεων.

■ Να έχουν οι νεανικές καινοτόμοι επιχειρήσεις εύκολην και αποτελεσματική πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης, και

■ Να δημιουργηθεί ένα φιλικό και αποτελεσματικό διοικητικό και θεσμικό περιβάλλον για νέες επιχειρήσεις.

■ Γιατί να μη μελετηθεί το παράδειγμα της Χιλής, μιας χώρας με πολλές ομοιότητες με την Ελλάδα, και να προσαρμόσουμε το επιτυχημένο μοντέλο «Start-Up Chile» στις δικές μας ανάγκες και ιδιαιτερότητες; Το ίδιο ισχύει και για την Ιρλανδία «Enterprise Ireland» και το Ισραήλ.

4 Το πρώτο πράγμα που θα του έλεγα είναι πως δεν υπάρχει εύκολη επιτυχία και να μην παρασύρεται από ιστορίες δήθεν γρήγορου πλουτισμού. Το ξεκίνημα και το κτίσιμο μιας επιχειρησης είναι ένα μακρύ και επίπονο ταξίδι, που μάλιστα είναι ποιο σημαντικό από οποιαδήποτε επίτευξη στόχου. Ενα ταξίδι με πολλές λύπες, απογοτεύσεις αλλά και πολλές χαρές. Και θα πρέπει να απολαύσει αυτό το ταξίδι μένοντας πιστός στο όνειρό του και στα ιδανικά του.

Ακόμη θα τον συμβούλευα:

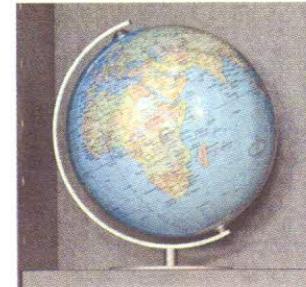
- ▶▶▶ ■ Μνη προσπαθείς να τα κάνεις όλα μόνος σου! Μια δυνατή αρχική ομάδα είναι ίσως πιο σημαντική από την επιχειρηματική ιδέα ή το προϊόν που θα πουλήσεις.
- Πριν ξεκινήσεις την επιχείρηση, κάνε μια επισταμένη έρευνα αγοράς.
- Μπορείς να έχεις το καλύτερο προϊόν, την καλύτερη μονάδα παραγωγής κ.λπ. Αν όμως δεν βρεις πελάτες που θ' αγοράζουν το προϊόν σου, δεν αξίζει τίποτα. Γι' αυτό άρχισε να ψάχνεις για πελάτες από την πρώτη στιγμή.
- Ποτέ δεν θα υπάρξουν οι τέλειες συνθήκες για να ξεκινήσεις μια επιχείρηση. Η επιχειρηματικότητα σχετίζεται με το ρίσκο και την αβεβαιότητα. Δεν χρειάζεται όλα να είναι τέλεια για να ξεκινήσεις. Πολλές γνωστές επιχειρήσεις όπως οι AMAZON, GOOGLE, DELL, FACEBOOK, αλλά και πολλές άλλες, ξεκίνησαν σε γκαράζ ή σε φοιτητικές εστίες. Ακόμη, άλλες γνωστές μεγάλες επιχειρήσεις ξεκίνησαν σε περιόδους οικονομικής κρίσης (Microsoft, Hewlett-Packard, CNN, MTV κ.ά.).

«Έχουν πληθύνει οι εκδηλώσεις για την επιχειρηματικότητα των νέων. Ενημερώσεις, παρουσιάσεις, διαγωνισμοί, συζητήσεις, συναντήσεις δικτύωσης γίνονται πολύ συχνά μεταξύ των νέων επιχειρηματιών».

- Μπορεί και ν' αποτύχεις την πρώτη φορά, αλλά να μην το βάλεις κάτω. Θεώρησε πως έμαθες από τα λάθη που έκανες. Μια κινέζικη παροιμία λέει: «Αποτυχία δεν είναι να πέφτεις κάτω. Αποτυχία είναι να μην ξανασκώνεσαι». Στην Αμερική η επιχειρηματική αποτυχία από νέους θεωρείται μεγάλο προνόμιο.
- Βάλε καθαρούς και μετρήσιμους στόχους. Και προσπάθησε με επιμονή και σκληρή δουλειά να τους πιάσεις.
- Οταν αισθάνεσαι πως κάτι δεν το ξέρεις, να το παραδέχεσαι και να ρωτάς τους ειδικούς.

5 Οπωσδήποτε είμαι αισιόδοξος. Το επιχειρείν στους Ελληνες είναι μέσα στο DNA τους και τους ταιριάζει. Ευέλικτοι, έξυπνοι, πολυμήχανοι να βρίσκουν λύσεις, κοινωνικοί, τολμηροί. Από τα αρχαία χρόνια ήταν οι πρώτοι και καλύτεροι στο εμπόριο και όργωναν τις θάλασσες.

Ειδικά πιστεύω στους νέους μας. Στους νέους μας που έχουν αλλάξει και πιστεύουν στην επιχειρηματικότητα. Οι νέοι μας είναι από τους καλύτερους στον

«Η κρίση καταλύτης για να ξεκινήσει και να αναπτυχθεί δυναμικά η νέα επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα»

κόσμο και από τους πιο μορφωμένους. Από την πείρα μου θέλω να τονίσω πως, όταν οι νέοι μας βρεθούν στο κατάλληλο περιβάλλον, διαπρέπουν. Αυτό το περιβάλλον πρέπει να δημιουργήσουμε. Για να ανθήσει η προσφορά τους, χρειάζεται ένα σταθερό και απλό θεσμικό πλαίσιο, διαφάνεια, αξιοκρατία, δικαιοσύνη, αλλά και να αλλάξει η στάση της κοινωνίας απέναντι στην επιχειρηματικότητα. Χρειάζόμαστε φρέσκες ιδέες, καινοτομία, εξωστρέφεια. Πρέπει να ξαναφτιάξουμε την παραγωγική μας βάση παράγοντα προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία. Και αυτά θα προέλθουν κυρίως από επιχειρήσεις που θα ιδρύσουν οι νέοι μας.

